

792

Migranta intervjuirana tokom vježbe

26 dana

Prosječna dužina boravka u BiH

1,613

registracija od strane SPS-a u januaru 2024

Top **5** zemalja porijekla ispitanika

Maroko **33%** | Sirjska Arapska Republika **30%** | Afganistan **9%**

Bangladeš **5%** | Truska **4%**

72%

Putovalo kroz zemlju autobusom

43%

Također putovalo taksijem
**Moguće više odgovora*

79%

ispitanika već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom

0%

ispitanika izvan PPC-a ne planira biti smješteno u bilo kojem PPC-u

4,120

registracija od strane SPS-a u 2024. g.

Ovaj izvještaj daje uvid u profile, iskustva, potrebe, odabrane rute i namjere migranata koji prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH)¹. Podaci prikupljeni od 1. februara do 29. februara 2024. g. IOM je proveo opservaciju ruta u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo, Posavskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Bosansko-podrinjskom kantonu i Unsko-sanskom kantonu sa ciljem praćenja trendova ulaska i izlaska, kao i modalitete kretanja u BiH. IOM je, osim toga, intervjuirao 792 migranta na lokacijama aktivnog tranzita, kao što su autobuske stanice i najvažnije lokacije ulaska i izlaska u/iz zemlje, kao i u četiri privremena prihvatna centra (PPC) u BiH (Lipa, Ušivak, Borići i Blažuj).

Napomena: Ova mapa služi samo kao ilustracija. Navedene granice i imena, kao i oznake korištene na mapi ne impliciraju zvaničnu podršku ili prihvatanje od strane IOM-a.

Mapa 1: Najčešće rute koje koriste migranti u BiH

PRAĆENJE RUTA

- U februaru 2024., broj neuspješnih pokušaja prelaska granice je nastavio rasti – 79 posto svih ispitanika navodi da su barem jednom pokušali i nisu uspjeli preći u Hrvatsku. To se poredi sa 58 posto u januaru, i 41 posto u decembru 2023. g.
- Mapa prikazana iznad pokazuje da migranti ulaze u BiH preko istočne granice sa Srbijom, ili preko granice sa Crnom Gorom nešto južnije. Većina ljudi je ušla na području između Zvornika i graničnog prelaza Šepak. Ostale tačke ulaska iz Srbije nalaze se oko Bratunca, i u manjoj mjeri, Bijeljine. Neki ispitanici navode da su ušli sjeverno od Bijeljine, blizu tromeđe sa Hrvatskom i Srbijom, nakon što nisu uspjeli ući u Hrvatsku.
- Iako je, generalno, kretanje autobusima ostalo na stabilnom nivou, čini se da se manje koriste konkretno od granice sa

Srbijom do Sarajeva. Mobilni timovi IOM-a i ključni informatori navode da su se migranti umjesto na autobuse više oslanjali na taksije. Kvantitativni podaci također pokazuju da se i dalje sve češće koristi taksijev prevoz, koji bilježi rast od 28 posto u decembru 2023. g. na 40 posto u januaru 2024. g., odnosno 43 posto u februaru 2024.

- Iz Crne Gore, većina migranata prelazi u BiH u blizini zvaničnog graničnog prelaza Metaljka.
- Većina migranata dolaze u Sarajevo i putuju u Bihac da pokušaju preći granicu prema Hrvatskoj u području Velike Kladuše. Neki migranti, osim toga, izlaze iz BiH u području Bosanske Gradiške.

1. Intervjui su obuhvatili migrante sa neregularnim statusom, izbjeglice i tražioce azila jer se referentna populacija sastoji od mješovitih migracionih tokova.

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora, i ne moraju odražavati stavove Međunarodne organizacije za migracije (IOM). Korištenje naziva i predstavljanje materijala u cijeloj ovoj publikaciji ne implicira izražavanje bilo kakvog mišljenja IOM-a u odnosu na pravni status bilo koje zemlje, teritorije, grada ili područja, odnosno njihovih vlasti, kao ni u odnosu na granice ili razgraničenja.

Od 1. januara do 29. februara 2024. g., SPS je evidentirala 4.120 migranata na ulasku u zemlju, što predstavlja porast od 41 posto u odnosu na isti period 2023.

Slika 1: Evidentirani migranti u BiH 2023. u odnosu na 2024. g.

PROFILI

Uzorak je činilo 792 migranta koji su anketirani na autobuskim stanicama na poznatim rutama ulaska, lokacijama tranzita i lokacijama izlaska iz BiH, kao i u četiri PPC (Blažuj, Ušivak, Lipa i Borići). Prosječna starost ispitanika bila je 28 godina, gdje je najmlađi imao 18 godina, a najstariji 57. Većina (68%) ispitanika imali su između 18 i 29 godina. Većina ispitanika (86%) su bili samci. Muškarci su činili 93 posto ispitanika, dok su žene činile preostalih 7 posto.

U februaru 2024., državljani Maroka su predstavljali najveću nacionalnu grupu u uzorku (33%), nakon kojih slijede Sirijci (30%), Afganistanci (9%), državljani Bangladeša (5%) i Turske (4%). U februaru 2024. g., broj državljana Bangladeša je prestigao broj Iranaca.

PUTOVANJA

Prosječna dužina boravka u BiH iznosila je 26 dana, što je pet dana duže nego u januaru 2024. To bi, potencijalno, mogla biti direktna posljedica pojačanih graničnih patrola i povrataka iz Hrvatske. Devedeset posto ispitanika je ušlo preko jednog od graničnih područja sa Srbijom, što predstavlja smanjenje od devet posto u odnosu na januar. Osam posto je ušlo iz Crne Gore, što predstavlja povećanje od šest posto u odnosu na januar. Preostalih 2 posto ispitanika je došlo avionom.

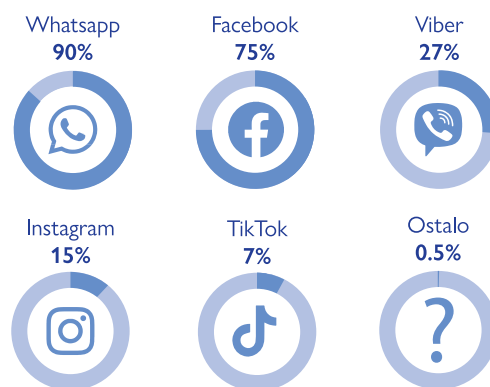
Na pitanje da li su ih pratili ljudi koji su im olakšavali prelazak granice, 54 posto ispitanika je navelo da jesu imali pratnju, što predstavlja povećanje od dvadeset posto u odnosu na januar. To bi moglo biti stoga što, u kontekstu pojačanih graničnih patrola, migranti smatraju da bi imali bolje šanse za uspješno prelaženje granice ako ih prati neko ko će im to olakšati.

Ispitanici koji su naveli da su koristili posrednike platili su u prosjeku 270 EUR po osobi da uđu iz Srbije. Cijena prelaska iz Crne Gore je također porasla na prosječnih 100 EUR po osobi, u odnosu na 70 EUR u januaru.

U anketi, migrantima je postavljeno pitanje kako su se kretali između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina (93%) je rekla da su išli pješke, dok je 72 posto reklo da su se između pojedinih ključnih lokacija kretali autobusom. Osim autobusom, 43 posto je također navelo da su išli i taksijem. Razgovori sa ključnim informatorima pokazuju da je prosječna cijena taksi prevoza unutar BiH bila 50 EUR po osobi.

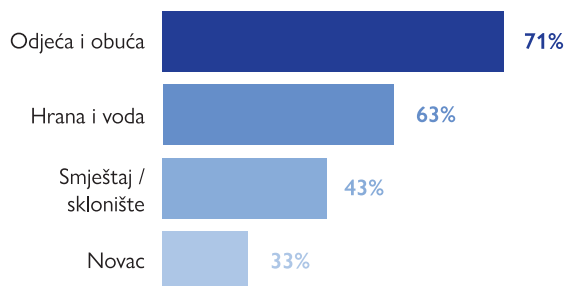
Sedamdeset devet posto ispitanika je već barem jednom pokušalo preći granicu sa Hrvatskom, što predstavlja povećanje od dvadeset jedan posto u odnosu na januar. Pet posto pokušaja odvijali su se uz nečiju pomoć. Najčešće navođen odgovor (76%) o razlozima neuspjeha bio je da su ih presreli i vratili organi vlasti. Skoro svi (99%) oni koji su pokušali preći granicu prema Hrvatskoj rekli su da će probati opet, a sedam posto njih je reklo da to namjeravaju učiniti uz nečiju pomoć.

Ispitanici u anketi koriste društvene medije i instant poruke za organizaciju putovanja u Zapadnu Evropu. Platforme koje se najčešće koriste su WhatsApp, Facebook i Viber.

Slika 2: Najčešće spominjane platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (moguće je dati više odgovora) (n=792)

Potrebe koje su ispitanici najčešće navodili su uglavnom vezane za produženo putovanje kroz region.

Slika 3: Najvažnije aktuelne potrebe izvan privremenih prihvatnih centara (moguće je dati više odgovora) (n=792)

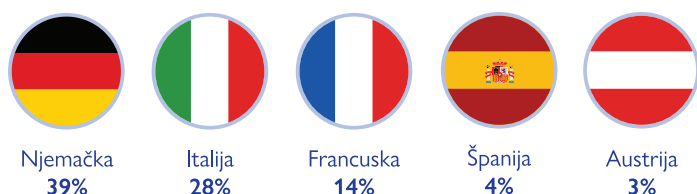
SMJEŠTAJ

Od onih sa kojima je razgovor vođen izvan formalnih prihvatnih centara na lokacijama izlaska (n=347), četiri posto je reklo da se nisu registrirali niti koristili smještaj u PPC. Međutim, svi oni koji se nisu registrirali naveli su da se namjeravaju registrirati u PPC. To označava smanjenje od jedanaest posto u odnosu na januar, i ukazuje da bi migranti mogli više koristiti PPC zbog sve težeg prelaska granice.

Mnogi od migranata koji dođu u zemlju kasno noću odlučuju spavati u blizini autobuskih stanica dok čekaju opcije transporta. Četrdeset osam posto ispitanika kaže da su spavali na otvorenom u nekom trenutku svog boravka u BiH, što čini porast od trinaest posto u odnosu na januar. To se, moguće je, poklapa sa nešto višim temperaturama u februaru. Dvadeset pet posto su bespravno boravili u napuštenim objektima. Dva posto ispitanika je plaćalo privatni smještaj, a još tri posto je plaćalo hostele ili hotele. U prosjeku, migranti su plaćali osam EUR po osobi za noć boravka u privatnom smještaju.

NAMJERAVANE ODREDIŠNE ZEMLJE

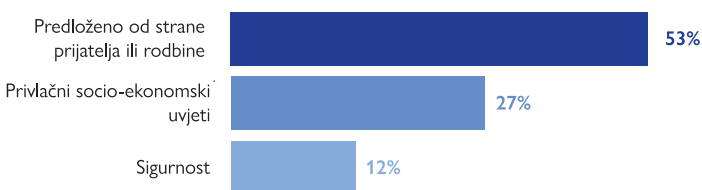
Na Slici 4 ispod može se vidjeti procentualni udio pet zemalja u koje najviše migranata želi ići.

Slika 4: Pet najčešćih željenih destinacija (n=792)

Slično kao i u januaru, Njemačka je i dalje destinacija prvog izbora za državljane Afganistana (72%) i Sirije (63%). Četrdeset pet posto državljana Maroka je reklo da je njihova destinacija prvog izbora Italija, nakon koje slijede Francuska (24%) i Španija (10%). Državljeni Bangladeša navode Italiju (95%).

Na Slici 5 ispod predstavljen je pregled najvažnijih razloga zbog kojih ispitanici biraju te odredišne zemlje, a na Slici 6 se nalazi grafička ilustracija namjeravanih odredišnih zemalja po državljanstvu onih državljana u uzorku kojih je bilo više od pet ispitanika.

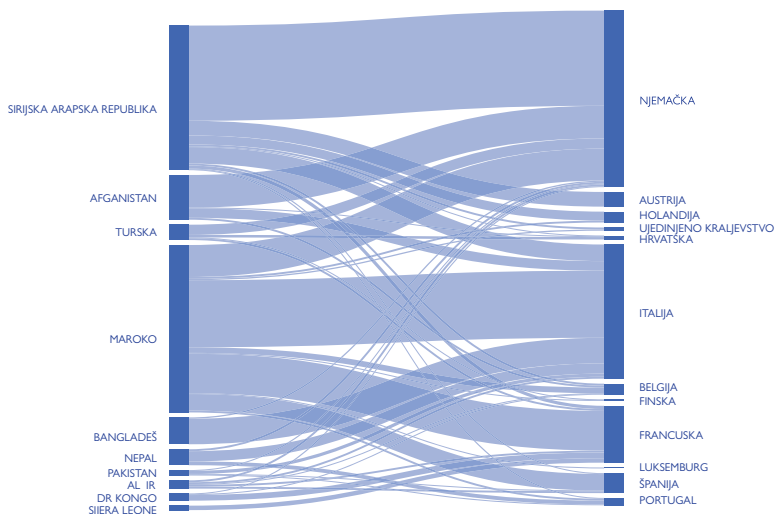

Slika 5: Razlozi za odabir određene odredišne zemlje (n=792)

OSEBNI FOKUS - DRŽAVLJANI TURSKE

Da bi se putovanja, iskustva i kompleksne potrebe migranata u pokretu stavio u odgovarajući kontekst, IOM svakog mjeseca provodi grupne intervjue sa određenim grupama migranata. Ovaj odjeljak nije reprezentativan, nego ima za cilj da ponudi kontekst za kvantitativne podatke tako što će opisati mnogobrojne nijanse i različita iskustva migranata koji prolaze kroz BiH. U februaru je IOM proveo intervjue sa 18 migranata iz Turske, u i izvan PPC.

- Državljeni Turske u BiH dolaze u sve većem broju. Godine 2023., broj registriranih građana Turske u BiH je porastao za 79% u odnosu na 2022. g. Ovaj trend dolazaka se nastavio u 2024. g.
- Državljeni Turske ne trebaju vizu za dolazak u BiH, što znači da regularno ulaze u zemlju. Neki od ispitanika su živjeli u BiH već nekoliko mjeseci i radili u neformalnoj ekonomiji kako bi zaradili sredstva za nastavak putovanja.
- Na pitanje zašto su odlučili otići iz Turske, skoro svi ispitanici su naveli ekonomske razloge, uključujući visoke troškove života i niske plaće, iako su imali posao u Turskoj prije odlaska.
- Oni koji su došli iz zemljotresom pogođenih pokrajina u Turskoj govorili su o tome da su posljedice zemljotresa dodatno otežane zbog niskih plaća i visokih cijena života, što je zajedno dovelo do njihove odluke da migriraju.
- Neki ispitanici su naveli da su otišli iz Turske zbog svojih političkih ili vjerskih uvjerenja.
- Oni sa kojima su razgovori obavljani izvan PPC došli su u BiH prije nekoliko dana, i pokušavali su preći granicu Hrvatske što prije. Svi oni sa kojima su razgovori obavljani u PPC su pokušali i nisu uspjeli preći granicu, i završili su u PPC zbog tog neuspjeha prelaska granice.
- Nekoliko ispitanika koji su pokušali i nisu uspjeli preći granicu ka Evropskoj uniji su izgubili nadu i odlučili se vratiti u Tursku.
- Najčešći način dogovaranja putovanja bio je preko kontakata sa krijumčarima ili drugim putnicima koji su im mogli dati informacije o tome gdje kupiti autobusne karte i kuda putovati, kao i gdje promijeniti novac.
- Što se tiče zemalja koje su im namjeravano odredište, prva je bila Njemačka zbog percepcije privlačnih ekonomskih uslova, kao i postojanja velike turske dijaspore. Oni ispitanici koji su odlučili otići iz Turske zbog političkih razloga naveli su Francusku i Švicarsku, također zbog postojanja mreže zajednica Turaka.

Slika 6: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=792)

Popisivači IOM-a razgovarali su sa migrantima u Trčcu, Unsko-sanski kanton. © IOM BiH 2024

METODOLOGIJA

U ovom izvještaju se koristi više izvora i više metoda pristupa sa ciljem davanja uvida u profile, iskustva, potrebe, šablone kretanja i namjere migranata koji prolaze kroz BiH.

Ankete sa migrantima

Upitnik je administriran preko Kobo aplikacije i prikupljene su informacije o starosti, spolu i državljanstvu ispitanika, informacije o njihovom putovanju do BiH, informacije o registraciji i modalitetima kretanja unutar zemlje, kao i o njihovim primarnim potrebama u vrijeme vođenja intervjua. Anketa je anonimizirana, dobrovoljna, i ispitanici ne dobivaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odabrati da ne odgovore na bilo koje pitanje, i mogu u svakom trenutku povući dati pristanak. Podatke je u periodu od 1. februara do 29. februara 2024. g. prikupljalo sedam timova od 13 popisivača (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Banja Luci, Bijeljini, Bosansko-podrinjskom kantonu i Zvorniku. Osim toga, podaci su prikupljeni u četiri PPC (Lipa, Ušivak, Blažuj i Borići). Ukupno, IOM je anketirao 453 migranta izvan PPC na gore spomenutim lokacijama aktivnog transporta, i 339 migranata u PPC.

Observacija rute

Terenski timovi IOM-a su vršili observacije rute na ključnim lokacijama ulaska, tranzita i izlaska iz BiH u cilju procjene najvažnijih ruta koje migranti koriste da uđu u zemlju, kreću se kroz nju, i izađu u zemlju. Ova observacija ruta se odvijala od 19. februara 2024. g. do 23. februara 2024. g. IOM je zabilježio 175 migranata i izradio mapu na temelju tih observacija.

Razgovori sa ključnim informatorima.

Ključni informatori mogu pomoći u dobivanju informacija o načinu funkcioniranja mobilnosti migranata čak i kada terenski timovi IOM-a nisu prisutni da sami vrše observacije. Svrha razgovora sa ključnim informatorima je da se pruža kontekst za kvantitativne podatke prikupljene anketom. Razgovori sa ključnim informatorima su se odvijali u vidu grupnih intervjua sa migrantima u PPC. Vodili su ih zaposlenici IOM-a koji su obučeni za vođenje kvalitativnih diskusija fokus grupa sa osjetljivim populacijama.

OGRANIČENJA

Podaci su prikupljeni u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. IOM-ovi terenski timovi prikupljaju podatke u smjenama koje se uklapaju u radno vrijeme IOM-a (07:30 - 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i kreću se zemljom nakon tog vremena, a posebno kasno noću ili rano ujutro, prije svitanja.
2. Ovi podaci se nalaze na pogodnom uzorku migranata na lokacijama gdje je vođena anketa unutar navedenog vremenskog okvira, pa se stoga ne može izvršiti njihova generalizacija na širu populaciju migranata u BiH.
3. Prikupljanje podataka se ograničava na područja za koja se zna da tuda ulaze, prolaze ili izlaze migranti iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije, uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, zbog veličine zemlje, nije moguće prikupljati podatke na svim područjima gdje se mogu pojavljivati migranti. IOM daje prioritet lokacijama ulaska, prolaska i izlaska koje se najčešće koriste, na osnovu svoje prisutnosti na terenu i ugovora sa ključnim informatorima.

SUPPORTED BY:

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

UK Government

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation of Italy